

TİASAD

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of Turk & Islam World Social Studies

Yıl: 5, Sayı: 19, Aralık 2018, s. 255-271

Yrd. Doç. Dr. Emin YÜREKLİ

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İşletme Bölümü, emin.yurekli@manas.edu.kg

Murat AVCI

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, SBE, İşletme Anabilim Dalı,
murat.avci@manas.edu.kg

GEÇİŞ EKONOMİLERİNDE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GÖÇ EĞİLİMLERİNİN ARAŞTIRILMASI: KTMÜ ÖRNEĞİ¹

Özet

Günümüz dünyasında güncel ve dinamik bir kavram olan göç, bireylerin veya toplulukların ekonomik ve toplumsal nedenlerden dolayı yer değiştirme olarak ifade edilmektedir. Farklı boyutlar ile ele alınan göç faaliyetlerinde ülkenin geleceğini ve dinamizmini oluşturan genç nüfus önem arz etmektedir. Ülkelerin ekonomik düzeyi bireylere sunmuş olduğu olanaklar nüfusun göç eğilimlerini etkilemektedir. Değişik faktörlerden dolayı genç nüfus farklı ülkelere gitme eğilimi gösterebilmektedirler. Az gelişmiş ve gelişmekte olan genç nüfusun iş imkânları ve daha iyi yaşam koşulları sağlamak için farklı ülkelere gitme düşünceleri yer almaktadır.

Çalışmamızda Üniversite öğrencilerinin göç etme nedenleri ve bu nedenlerin alt faktörleri araştırılacaktır. Araştırmanın amacı genç nüfusun göç eğilimlerinin nedenlerini ve görüşlerini analiz etmektir. Bu bağlamda çalışma kapsamında göç kavramı ile ilgili literatüre yer verilecektir. Daha sonra çalışmanın ampirik kısmında göç eğilimleri üzerine literatürde kullanılmış ölçek ile değerlendirmeler ve analizler yapılacaktır. Araştırmanın örneklemini Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi İ.İ.B.F. öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma çerçevesinde toplanan veriler SPSS programına veri girişi yapılarak sonuçlar yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Genç Nüfus, Eğilimler.

¹ 18-20 Nisan 2018 tarihleri arasında Uluslararası Orta Asya Sempozyumunda bildiri olarak sunulmuştur.

INVESTIGATION OF MIGRATION TENDENCIES OF UNIVERSITY STUDENTS IN TRANSITION ECONOMIES: KTMU SAMPLE

Abstract

Migration, which is a current and dynamic concept in today's world, is expressed as the movement of individuals or communities due to economic and social reasons. In the immigration activities, considered in different dimensions, the young population constituting the future and dynamism of the country is important. The economic level of the countries which offer opportunities for individuals affect the migration trends of the population. Due to different factors, the young population can tend to go to different countries. There are considerations of the underdeveloped and developing young population of going to different countries in order to provide business opportunities and to improve living conditions.

In our study, the reasons for migration of university students and the sub-factors of these reasons will be investigated. The purpose of the study is to analyze the reasons and comments of the young population's migration trends. In this context will be given the literature related to the concept of migration. Then, in the empirical part of the study, migration trends will be assessed and analyzed through the scale used in the literature. The study sample is composed by students of Kyrgyzstan-Turkey-Manas University the faculty of Economics and Administrative Sciences. The data collected in the framework of the research will be interpreted by inputting data into SPSS program.

Key Words: Migration, Young Population, Trends.

GİRİŞ

Göç kavramı, bireylerin veya toplumların geçmişten günümüze kadar sürekli olarak gündeminde olan bir olgudur. Göçler iki ana nedenden ötürü gerçekleşmiştir. İnsanlar doğal afetler ya da beşeri nedenler ile (örneğin politik veya zulüm, baskı) hareket etmek zorunda kalmışlar ya da ekonomik nedenlerden dolayı diğer bölgelere göç kararı almışlardır (Dustmann ve Glitz, 2011: 4). Kavram olarak göç, daha yüksek yaşam standartları için yaşadığı yeri geçici veya sürekli olarak terk edip yeni yerleşim yerlerine taşınmasıdır (Pazarlıoğlu, 2007: 121). Göçmen kavramı da göç hareketine göre farklı türlerde tanımlanmıştır (Hawkins, 2018: 04).

- Doğum ülkesi ikamet ettiği ülkeden farklı olan biri
- Vatandaşlığı ikamet ettiği ülkeden farklı olan biri
- Her zamanki gibi ikamet eden ülkesini en az bir yıldır değiştiren, böylece varış ülkesinin olağan ikamet yeri haline gelen bir kişi

Göç, genel olarak iç göç ve dış göç olarak ayrılırken, iç göç, emeğin ülke içi hareketi iken; dış göç, emeğin ülkeler arası dolaşımını ifade etmektedir (Hernandez ve Leon, 2012:392; Çelik, 2006: 149). İç veya dış göç kavramı kapsamında zorunlu veya gönüllü göç etmesi, itici ve çekici göç türleri gibi kavramlar bulunmaktadır. Zorunlu göç, bireylerin politik, baskı ve zulüm gibi nedenlerden dolayı yerleşim yerlerinden zorunlu olarak göç etmesi iken gönüllü göç ise bireylerin kendi arzuları dâhilinde göç yapması olarak tanımlanmaktadır (Cassidy, 2004: 2;

TİDSAD

Gebre, 2002: 32). İtici göçte yaşadığı yerleşim yerinin olumsuzlukları ön plana çıkarken, çekici göç ise gitmek istediği yerleşim yerinin avantajları ve olumlu taraflarından oluşmaktadır. İtici göç faktörlerini toplumsal ve siyasal olumsuzluklar ve ülkenin ekonomik yapısı oluştururken çekici faktörleri gelişmiş ve zengin ülkelerin ekonomik yapısı etki etmektedir (Er, 2015: 44). Tarihsel süreç içerisinde meydana gelen savaşlar, ekonomik olumsuzluklar toplumları farklı yerleşim yerlerine göç etmesinde etkili olurken günümüz koşullarında birçok etken göçü etkilemektedir. Bu etkenler içerisinde ekonomik, siyasi, ekolojik veya kişisel nedenler ile uzun veya kısa vadeli olarak farklı yerleşim yerlerine yönelmektedir (Yalçın, 2004:13 akt. Özdemir, 2008: 10). Hick'in (1993: 76) Maaş teorisine göre de ekonomik avantaj farklılıkları ve ücret farklılıkları göçün başlıca sebebinin oluşturmaktadır (akt. Bodvarsson ve Berg, 2013: 30). Özellikle geçiş ekonomilerinde veya gelişmekte olan ülkelerdeki ekonomik yapı sunulan olanakları şekillendirmektedir.

Dünya genelinde yüksek oranda bir göç süreci bulunmaktadır. Birleşmiş Milletler Uluslararası Göç Raporunda (2017) 258 milyon göçmenin bulunduğu ve 106 milyon göçmenin Asya menşeli olduğunu açıklamıştır(UN,2017). 2015 yılına ait Uluslararası göç örgütünün (IOM) verilerinde ise kayıtlı 760.847 (%11,35) Kırgızistan vatandaşı farklı ülkelerde yaşamaktadır. Kırgızistan Göç Kurumunun verilerine göre 750 bin civarında Kırgızistan vatandaşın %80'i Rusya Federasyonunda, %10'u Kazakistan'da, %5'i Türkiye'de, %2'si Güney Kore'de ve %3'ü ise farklı ülkelerde bulunmaktadır(www.ssm.gov.kg).

Geçiş ekonomilerindeki ülkelerin ekonomisini tesis etme süreci içerisinde oldukları için yabancı sermaye, istihdam süreci ve mali alt yapılar gibi reformları uygulama girişiminde bulunmaktadır(Pashalieva ve Kahrیمان, 2016: 168). Ülkenin ekonomik gücüne bağlı olduğu için ülkede bireylere sunulan iş fırsatları, ücret oranları ve eğitim düzeyi göç eğilimlerini etkilemektedir. Bu bağlamda ülkenin genç nüfusu daha iyi bir yaşam standartları oluşturmak için farklı ülkelerdeki fırsatları değerlendirmektedir. Genç nüfusun göç etme kararında genellikle yükseköğrenim görmek, iş girişimlerinde bulunması ve evlilik gibi nedenler önem arz ederken 2014 yılında küresel olarak 71 milyon gencin işsiz olması ve iş bulma ümidiyle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere göç eğilimi göstermesi genç nüfusun itici gücünü sürdürmektedir (United Nations, 2016).

Genç nüfusun göç eğilimini en çok etkileyen faktörler arasında bulunan eğitim faktörü de ülkeler için önem arz etmektedir. Kişisel kariyer planlarını hayata geçirme ve bu yolla kendini gerçekleştirme arzusu, öğrenci göçünde önemli bir motivatör olarak ortaya çıkmaktadır (Yeşil & Arpat, 2018). Eğitime bağlı olarak istihdam olanakları da özellikle genç nüfus için önemli bir etken olarak ifade edilmektedir (Arpat, 2018)Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) (2017: 296) raporunda dünya da 13 milyon düzeyinde eğitim gören öğrenci bulunmaktadır. OECD verilerine göre öğrenci akışlarında %6,4 oranında artışı tahmin edilmektedir. Ayrıca Avrupa ülkelerine ve ABD yönelik % 5 ve % 7,5 oranında artmıştır. Öğrenci göçü sayısındaki en büyük artış, dönem boyunca ulusal yükseköğretim programlarına kayıtlı yabancı öğrencilerin sayısının% 20 ile % 27 arasında Estonya, Letonya, Polonya ve Rusya Federasyonu'nda arttığı gözlemlenirken diğer çekici kutuplar Brezilya (+% 25), Şili (% 13) ve Türkiye (+% 15) oranında öğrenci göçü çekmiştir.

Geçiş ekonomisine sahip Kırgızistan da ise genç nüfusun göç etmesindeki faktörler arasında eğitim alma faktörü yer almaktadır. UNESCO verilerine göre farklı ülkelerde yükseköğrenim gören Kırgız öğrenci sayısı 10.000 düzeyindedir (www.uis.unesco.org). Genç nüfus dinamik bir yapıda hareket gösterdiği için küreselleşen dünyada girişimcilik, iş bulma, eğitim ve sosyal nedenler beşeri hareket oranlarını yükseltmektedir. Ayrıca Uluslararası Çalışma Örgütü verilerine göre de tam zamanlı, yarı zamanlı veya gönüllü göç etmek isteyen bireylerin yükseköğrenim görmüş genç nüfusa sahip olan fakat iş gücü piyasasında sınırlı iş imkânı sunulan ülkelerdeki gençlerin oluşturduğunu ortaya koyan araştırma sonucunda gelişmekte olan ülkelerde, yükseköğrenim görmüş gençler arasında yurtdışına göç etmek isteyenlerin oranı 2016 yılında %52,6 iken, orta öğretimin altında olanların oranı %37,0'dan daha düşük çıkmıştır(ILO, 2017: 26).

LİTERATÜR

Bireylerin farklı amaçlar ile göç kararı almasına etkenler bulunurken söz konusu göç eğilimleri ile ilgili (Beşerli, Geri, Ünal ve Aksoy, 2017; Maksüdünov ve Asanbekova, 2017; Agadjanian, Nedoluzhko ve Kumskov, 2008; White, 2010) yapılan araştırmalar mevcuttur. Göç faktörlerinin yanında göç alan ülkelerin de göç çekmesinde farklı faktörler bulunmaktadır. Bireylerin istihdam olanakları fazla, ücretlerin yüksek ve yaşam standartlarının yüksek olan ülkeleri tercih etmekle beraber en çok göç alan ülkelerin İngilizce konuşan ülkeler olduğu da ortaya konulmuştur (OECD, 2017: 287). Genç nüfusun eğitim amaçlı göç eğilimi göstermesi bunu desteklemektedir.

Üniversite öğrencilerinin göç eğilimlerini araştıran Maksüdünov ve Asanbekova (2017) Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesinde (KTMÜ) öğrenim gören öğrenciler üzerine yapmıştır. Çalışmada öğrencilerin göç için tercih edeceği ülke ve bunları belirlemedeki etkenleri, eğitim görmek için yurt dışı hakkında endişelerini belirlemeye yönelik ifadeleri kişisel gelişim, maliyet, itibar, coğrafya ve din, fırsatlar olmak üzere 5 boyut üzerinden değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerinin çoğunluğunda göç niyetinin olduğu saptanmış ve ilk tercihi ABD ve sırasıyla Almanya, Türkiye ve diğer ülkeler gelmektedir. Bölgesel tercihlerinde ise Batı ve Orta Avrupa, Kuzey Amerika ve Doğu Asya gelirken, boyutlarda öğrencilerin düşük not ortalaması, gelir seviyesinin düşük olması boyutlardaki endişelerini ortaya koymuştur.

Agadjanian ve arkadaşları (2008) Kırgızistan'ın başkenti Bişkek, Çüy bölgesi ve Issık Köl bölgesinde yapmış olduğu araştırmada 18-59 yaş gurubunda 1.535 kişinin göç eğilimlerini ortaya koymuştur. Çalışmada bireylerin göç eğilim nedenlerini ortaya koyan yazar Kırgızistan'da yaşayan etnik grupların göç eğilimlerini ortaya koymak amacıyla araştırmayı genel, Asyalılar ve Avrupalılar (Rus ve diğer etnik gruplar) olmak üzere üç grupta değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda bireylerin ekonomik nedenler başta olmak üzere konut sorunları Avrupalıların Etnik sorunları ve eğitim nedenleri ile göç etme eğilimi bulunmuştur. Araştırmaya Katılan bütün bireylerin %25 oranında göç etme planı bulunurken, Avrupalı bireylerde bu oran %40'a çıkmıştır. Ayrıca bireyleri en az bir aile üyesini götürme isteği bulunurken, tek başına göç etmek isteyenlerin oranı %13 olarak bulunmuştur.

Beşerli ve arkadaşlarının (2017) Kırgızistan genelinde bireylerin göç nedenlerini araştırmıştır. Evren örnekleme Kırgızistan'ın büyükşehirlerinden Celal-Abad, Batken, Narın,

TİDSAD

Issık-Göl, Oş, Talas, Bişkek ve Oş şehirlerinden oluşmuş olup 1.848 kişiden veri toplanmıştır. Bireylerin göç nedenleri çekici ve itici faktörler olarak sıralanmıştır. Araştırma sonucunda göç hareketinin ortaya çıkmasında temel belirleyici etken olarak işsizlik ifade edilmiş ve bölgelerin gelişmişlik düzeyi göçü belirleyici bir etken olarak açıklanmıştır.

White (2010) Polonyalı göçmenlerin göç nedenleri üzerine yapmış olduğu çalışmada İngiltere ve Polonya'da 2006 ve 2009 yılında kadınlar ile yapılan 115 röportajın yanı sıra Polonya'da en çok göç veren bölgesinde kamuoyu araştırması yapmıştır. Çalışmada işsizlik ve düşük ücretin itici faktör olarak bireylerin İngiltere'ye neden göç etmeye çalıştığını öne sürmüştür. Araştırma sonucunda ise genç bireylerin işsizlik konusunda ve düşük ücret itici faktör olarak ortaya konulurken, sosyal ağlara erişebilme ve daha fazla özgürlük ve güven hissi göç eğilimini etkilediği ifade edilmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı

Araştırmamızın temel amacı ülkenin aktif iş gücü potansiyelini oluşturan Üniversite gençlerinin göç eğilimlerini etkileyen faktörlerin ortaya konulması maksadıyla öğrencilerin değişkenleri üzerine analiz edilmesidir.

Göç eğilimine ilişkin ankete katılan öğrencilerin demografik özellikleri ile bağımsız değişkenlerin göç eğilimlerini nasıl etkilediği ve tutumlarını belirlemede nelerin önem arz ettiğini dair bilgiler ortaya konulacaktır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular ile öğrencilerde göç eğiliminin var olup olmadığı doğrultusunda söz konusu eğilimleri öne çıkaran faktörlerin neler olduğunu tespit etmek amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklem Seçimi

Araştırmanın evreni Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde okuyan öğrenciler arasından rastgele örneklem yoluyla belirlenen öğrencilerden oluşmaktadır İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde 560 öğrenci öğrenim görmektedir.

Göç Eğilimi Ölçeği

Ölçeğin yapı geçerliliğinin ortaya koymak için açıklayıcı(açımlayıcı) faktör analizi yöntemi uygulanmıştır. Yapılan Barlett testi sonucunda ($p=0.000<0.05$) faktör analizine alınan değişkenler arasında ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Yapılan test sonucunda ($KMO=0.816>0,60$) örnek büyüklüğünün faktör analizi uygulanması için yeterli olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizi uygulamasında varimax yöntemi seçilerek faktörler arasındaki ilişkinin yapısının aynı kalması sağlanmıştır. Faktör analizi sonucunda değişkenler toplam açıklanan varyansı %60.496 olan 4 faktör altında toplanmıştır. Ölçekte 8 madde eş yükleme ve faktör yükü düşük olduğundan çıkartılmıştır. Göç eğilimi ölçeği ölçeğindeki 17 maddenin güvenilirliğini hesaplamak için iç tutarlılık katsayısı olan "Cronbach Alpha" hesaplanmıştır. Ölçeğin genel güvenilirliği $\alpha= 0.871$ olarak çok yüksek bulunmuştur. Güvenirliğine ilişkin bulunan alpha ve açıklanan varyans değerine göre Göç eğilimi ölçeği ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu anlaşılmıştır. Ölçeğe ait oluşan faktör yapısı aşağıda görülmektedir.

Tablo I. Göç eğilimi Ölçeği Faktör Yapısı

Boyut	Madde	Faktör Yüğü	Açıklanan Varyans	Cronbach's Alpha
Prestij ve fırsat maliyetleri (Özdeğer = 5.904)	3. Yabancı Bir ülkede Kurumun/Üniversitenin İstedığınız Özel Programlar Sunmaları Göç Tercihini Etkiler	0,763	19,992	0,810
	12. Eğitim Görmek/çalışmak İçin Kabul Şartları Göçü Etkilemektedir.	0,683		
	6. Yurtdışına Gideceğim ülkedeki Konaklama Masrafları Göç Tercihlerimi Etkilemektedir.	0,621		
	2. Göç Kararımında Gideceğim Kurumun/üniversitenin Prestiji Önemlidir.	0,613		
	7. Gideceğim Ülkedeki Yaşam Maliyetleri Göç Kararımı Etkilemektedir.	0,590		
	11. Gideceğim Ülkelerin Vize İşlem Kolaylığı Göç Tercihlerinde Etkilidir.	0,588		
	13. Eğitim/ Çalışma Koşullarında Sağlanan Kolaylık Göçü Etkilemektedir.	0,572		
Gelecek beklentisi (Özdeğer=1 .959)	24. Aileme Ve Çocuklarıma İyi Bir Gelecek Bırakmak Kararımı Etkilemektedir.	0,749	15,083	0,809
	25. Sürekli İş Bulma Ve İş Arayışı İçinde Bulunmak Kararımı Etkilemektedir.	0,743		
	21. Mesleğimi Ve Kariyerimi Geliştirecek İş/egitim Başka ülkede Olması Göç Kararımı Etkilemektedir.	0,740		
Kariyer ve güven (Özdeğer= 1.287)	5. Yurtdışında Üniversitenin/ Kurumun Sunmuş Olduğu Tecrübe İş Hayatında Yardımcı Olacaktır	0,821	14,293	0,765
	1. Göç Kararımında Gideceğim ülkenin Ekonomik Şartları Etkilidir.	0,654		
	15. Gideceğim Yabancı ülkenin Temiz Ve Güvenli Bir Ortama Sahip Olması Önemlidir.	0,596		
	22. Yurtdışı Deneyimi Kişisel Gelişim Ve	0,550		

*Geçiş Ekonomilerinde Üniversite Öğrencilerinin Göç Eğilimlerinin Araştırılması:
Ktmü Örneği*

	Fırsatlardan Yararlanmak İçin Önem Arz Etmektedir.			
Yerleşme düşüncesi (Özdeğer= 1.134)	9. Öğrenim/çalışma Bittikten Sonra Kalma Fırsatlarının Göç Kararımı Etkilemektedir.	0,788	11,128	0,600
	10. Sürekli İkamet Etmek İçin Fırsatların Bulunması Göç Kararımı Etkilemektedir.	0,729		
	20. Kendi ülkemdeki İş Olanakları Göç Kararımı Etkilemektedir.	0,446		
Toplam Varyans : % 60.496				

Ölçekteki faktörlerin puanları hesaplanırken faktördeki maddelerin değerleri toplandıktan sonra madde sayısına bölünerek (aritmetik ortalama) faktör puanları elde edilmiştir.

Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır.

Ölçek boyutlarının aldığı puanlar 1 ile 5 arasında değerlendirilmektedir. Dağılım aralığının hesaplanması amacıyla, Dağılım aralığı=En büyük değer- En küçük değer/ Derece sayısı formülü kullanılmıştır. Bu aralık 4 puanlık genişliğe sahiptir. Bu genişlik beş eşit genişliğe bölünerek 1.00- 1.79 arası “çok düşük”, 1.80- 2.59 arası “düşük”, 2.60- 3.39 “arası orta”, 3.40-4.19 arası yüksek, 4.20-5.00 arası çok yüksek olarak sınır değerleri belirlenmiş ve bulgular açık bir şekilde yorumlanmıştır (Sümbüloğlu, 1993: 9; http://www.istatistikanaliz.com/faktor_analizi.asp).

İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü (Oneway) Anova testi kullanılmıştır. Anova testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır.

BULGULAR ve YORUMLAR

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan öğrenciler ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Tablo II. Öğrencilerin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde
Cinsiyet	Bay	66	38,8
	Bayan	104	61,2
	Toplam	170	100,0
Yaş	18-20	88	51,8
	20 üzeri	82	48,2
	Toplam	170	100,0
Sınıf	1	42	24,7
	2	94	55,3
	3	22	12,9
	4	12	7,1
	Toplam	170	100,0
Not Ortalaması	1.00-1.50	10	5,9
	1.51-2.00	22	12,9
	2.01-2.50	20	11,8
	2.51-3.00	58	34,1
	3.01 ve üzeri	60	35,3
	Toplam	170	100,0
Aile Gelir Düzeyi	10000 Som ve Altı	20	11,8
	10001-20000 Som	66	38,8
	20001-30000 Som	58	34,1
	30000 Som üzeri	26	15,3
	Toplam	170	100,0
Yurtdışına Gitme Nedeni	Eğitim	76	44,7
	Çalışmak	56	32,9
	Seyahat	26	15,3
	Diğer	12	7,1
	Toplam	170	100,0
Yurtdışına Gitmeyi Etkileyen Olumsuz Faktör	Açlık, Doğal Afetler	2	1,2
	Fakirlik	16	9,4
	Düşük ücret	72	42,4
	İşsizlik	54	31,8
	Aşırı Nüfus	2	1,2
	Ayrımcılık	10	5,9
	Savaş ve Terör	14	8,2
	Toplam	170	100,0
Yurtdışına Gitmeyi Etkileyen Çekici Faktör	Yüksek Hayat Standartı	68	40,0
	Daha İyi Şehir İmkânları	8	4,7
	Yüksek ücret	48	28,2
	İstihdam	8	4,7

*Geçiş Ekonomilerinde Üniversite Öğrencilerinin Göç Eğilimlerinin Araştırılması:
Ktmü Örneği*

	Huzurlu Ortam	10	5,9
	Daha İyi Sağlık ve Eğitim	28	16,5
	Toplam	170	100,0
ABD	1	92	65,7
	2	28	20,0
	3	20	14,3
	Toplam	140	100,0
Rusya	1	10	11,4
	2	14	15,9
	3	64	72,7
	Toplam	88	100,0
İngiltere	1	50	48,1
	2	26	25,0
	3	28	26,9
	Toplam	104	100,0
Türkiye	1	40	32,3
	2	60	48,4
	3	24	19,4
	Toplam	124	100,0
Almanya	1	60	50,8
	2	38	32,2
	3	20	16,9
	Toplam	118	100,0
İtalya	1	40	38,5
	2	40	38,5
	3	24	23,1
	Toplam	104	100,0
Dubai	1	40	35,7
	2	46	41,1
	3	26	23,2
	Toplam	112	100,0
Fransa	1	52	51,0
	2	22	21,6
	3	28	27,5
	Toplam	102	100,0
Kazakistan	1	12	15,0
	2	14	17,5
	3	54	67,5
	Toplam	80	100,0
Japonya	1	54	54,0
	2	22	22,0
	3	24	24,0

*Geçiş Ekonomilerinde Üniversite Öğrencilerinin Göç Eğilimlerinin Araştırılması:
Ktmü Örneği*

	Toplam	100	100,0
Diğer	1	38	63,3
	2	8	13,3
	3	14	23,3
	Toplam	60	100,0
Gitmek İstenilen Bölge	Kuzey Amerika	50	29,4
	Güney Amerika	2	1,2
	Batı Avrupa	74	43,5
	Doğu Avrupa	22	12,9
	Orta Doğu	6	3,5
	Afrika	2	1,2
	Doğu Asya	8	4,7
	Güney Asya	6	3,5
	Toplam	170	100,0

Öğrenciler cinsiyet değişkenine göre 66'sı (%38,8) Bay, 104'ü (%61,2) Bayan olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler yaş değişkenine göre 88'i (%51,8) 18-20 yaş aralığı, 82'si (%48,2) 20 üzeri olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler sınıf değişkenine göre 42'si (%24,7) 1. sınıf, 94'ü (%55,3) 2. sınıf, 22'si (%12,9) 3. sınıf, 12'si (%7,1) 4. sınıf olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler not ortalaması değişkenine göre 10'u (%5,9) 1.00-1.50 arası, 22'si (%12,9) 1.51-2.00 arası, 20'si (%11,8) 2.01-2.50 arası, 58'i (%34,1) 2.51-3.00 arası, 60'ı (%35,3) 3.01 ve üzeri olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler aile gelir düzeyi değişkenine göre 20'si (%11,8) 10000 Som ve altı, 66'sı (%38,8) 10001-20000 Som, 58'i (%34,1) 20001-30000 Som, 26'sı (%15,3) 30000 Som üzeri olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler yurtdışına gitme nedeni değişkenine göre 76'sı (%44,7) Eğitim, 56'sı (%32,9) Çalışmak, 26'sı (%15,3) Seyahat, 12'si (%7,1) Diğer olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler yurtdışına gitmeyi etkileyen olumsuz faktör değişkenine göre 2'si (%1,2) Açlık, doğal afetler, 16'sı (%9,4) Fakirlik, 72'si (%42,4) Düşük ücret, 54'ü (%31,8) İşsizlik, 2'si (%1,2) Aşırı nüfus, 10'u (%5,9) Ayrımcılık, 14'ü (%8,2) Savaş ve Terör olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler yurtdışına gitmeyi etkileyen çekici faktör değişkenine göre 68'i (%40,0) Yüksek hayat standarttı, 8'i (%4,7) Daha iyi şehir imkânları, 48'i (%28,2) Yüksek ücret, 8'i (%4,7) İstihdam, 10'u (%5,9) Huzurlu ortam, 28'i (%16,5) Daha iyi sağlık ve eğitim hizmetleri olarak dağılmaktadır.

Öğrencilerden gitmek istediği üç ülkenin önem derecesine göre sıralaması istenmiştir. Buna göre öğrencilerin ülke tercihlerinde 1. Sıraya, 2. Sıraya ve 3. Sıraya göre dağılımı gösterilmiştir.

**Geçiş Ekonomilerinde Üniversite Öğrencilerinin Göç Eğilimlerinin Araştırılması:
Ktmü Örneği**

Öğrenciler ABD değişkenine göre 92'si (%65,7) 1, 28'i (%20,0) 2, 20'si (%14,3) 3 olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler Rusya değişkenine göre 10'u (%11,4) 1, 14'ü (%15,9) 2, 64'ü (%72,7) 3 olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler İngiltere değişkenine göre 50'si (%48,1) 1, 26'sı (%25,0) 2, 28'i (%26,9) 3 olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler Türkiye değişkenine göre 40'ı (%32,3) 1, 60'ı (%48,4) 2, 24'ü (%19,4) 3 olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler Almanya değişkenine göre 60'ı (%50,8) 1, 38'i (%32,2) 2, 20'si (%16,9) 3 olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler İtalya değişkenine göre 40'ı (%38,5) 1, 40'ı (%38,5) 2, 24'ü (%23,1) 3 olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler Dubai değişkenine göre 40'ı (%35,7) 1, 46'sı (%41,1) 2, 26'sı (%23,2) 3 olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler Fransa değişkenine göre 52'si (%51,0) 1, 22'si (%21,6) 2, 28'i (%27,5) 3 olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler Kazakistan değişkenine göre 12'si (%15,0) 1, 14'ü (%17,5) 2, 54'ü (%67,5) 3 olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler Japonya değişkenine göre 54'ü (%54,0) 1, 22'si (%22,0) 2, 24'ü (%24,0) 3 olarak dağılmaktadır.

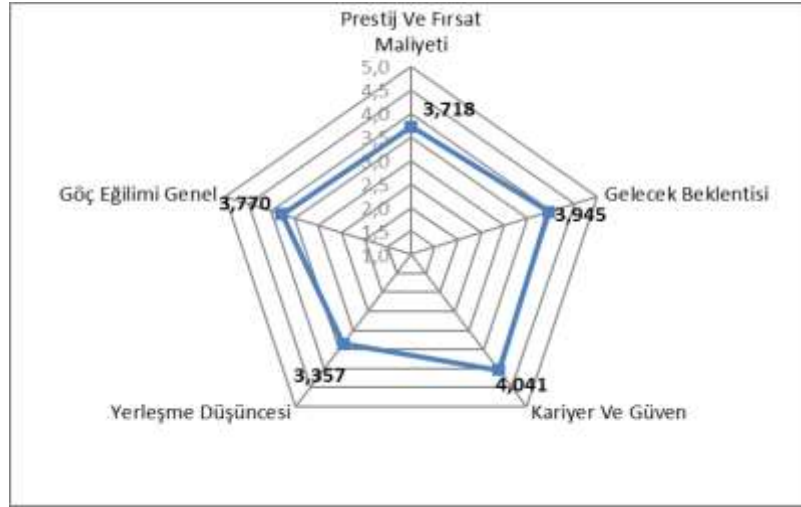
Öğrenciler diğer değişkenine göre 38'i (%63,3) 1, 8'i (%13,3) 2, 14'ü (%23,3) 3 olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler gitmek istenilen bölge değişkenine göre 50'si (%29,4) Kuzey Amerika, 2'si (%1,2) Güney Amerika, 74'ü (%43,5) Batı Avrupa, 22'si (%12,9) Doğu Avrupa, 6'sı (%3,5) Orta Doğu, 2'si (%1,2) Afrika, 8'i (%4,7) Doğu Asya, 6'sı (%3,5) Güney Asya olarak dağılmaktadır.

Tablo II. Göç Eğilimi Puan Ortalamaları

	N	Ort	Ss	Min.	Max.
Prestij ve Fırsat Maliyeti	170	3,718	0,650	1,430	4,860
Gelecek Beklentisi	170	3,945	0,831	1,000	5,000
Kariyer ve Güven	170	4,041	0,713	1,250	5,000
Yerleşme Düşüncesi	170	3,357	0,779	1,330	5,000
Göç Eğilimi Genel	170	3,770	0,553	1,650	4,880

Araştırmaya katılan öğrencilerin “prestij ve fırsat maliyeti” düzeyi yüksek (3,718±0,650); “gelecek beklentisi” düzeyi yüksek (3,945±0,831); “kariyer ve güven” düzeyi yüksek (4,041±0,713); “yerleşme düşüncesi” düzeyi orta (3,357±0,779); “göç eğilimi genel” düzeyi yüksek (3,770±0,553); olarak saptanmıştır.

Figür I. Göç Eğilimi Puan Ortalamalarına İlişkin Diyagram

Tablo IV. Göç Eğilimlerinin Tanımlayıcı Özelliklere Göre Dağılımı

Demografik Özellikler	n	Prestij ve Fırsat Maliyeti	Gelecek Beklentisi	Kariyer ve Güven	Yerleşme Düşüncesi	Göç Eğilimi Genel
Cinsiyet		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
Bay	66	3,771±0,598	4,010±0,684	4,076±0,590	3,343±0,714	3,809±0,392
Bayan	104	3,684±0,681	3,904±0,913	4,019±0,783	3,365±0,821	3,746±0,634
t=		0,845	0,811	0,503	-0,179	0,732
p=		0,399	0,418	0,616	0,854	0,419
Yaş		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
18-20	88	3,643±0,646	3,917±0,822	4,057±0,658	3,341±0,826	3,735±0,526
20 üzeri	82	3,798±0,648	3,976±0,846	4,024±0,771	3,374±0,730	3,808±0,581
t=		-1,561	-0,461	0,295	-0,276	-0,853
p=		0,120	0,646	0,768	0,783	0,395
Sınıf		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
1	42	3,674±0,523	3,698±0,666	3,857±0,647	3,111±0,781	3,622±0,378
2	94	3,681±0,626	4,000±0,901	4,138±0,749	3,426±0,778	3,800±0,564
3	22	3,740±0,916	3,970±0,854	3,886±0,735	3,424±0,898	3,759±0,783
4	12	4,119±0,599	4,333±0,532	4,208±0,437	3,556±0,260	4,078±0,330
F=		1,723	2,300	2,120	1,986	2,404
p=		0,164	0,079	0,100	0,118	0,069
Not		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
1.00-1.50	10	3,514±0,364	3,867±0,652	4,200±0,453	3,400±0,516	3,718±0,324
1.51-2.00	22	3,416±0,851	3,758±1,099	3,523±1,066	3,152±0,733	3,455±0,766
2.01-2.50	20	3,914±0,446	3,767±0,765	3,625±0,448	3,267±0,588	3,706±0,305
2.51-3.00	58	3,837±0,685	4,023±0,869	4,250±0,577	3,230±0,875	3,860±0,566
3.01 ve	60	3,681±0,587	4,011±0,729	4,142±0,647	3,578±0,756	3,829±0,509
F=		2,520	0,750	7,194	2,102	2,528
p=		0,043	0,560	0,000	0,083	0,043

*Geçiş Ekonomilerinde Üniversite Öğrencilerinin Göç Eğilimlerinin Araştırılması:
Ktmü Örneği*

İleri Test		3>2, 4>2		1>2, 4>2,		4>2, 5>2
Aile Gelir		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
10000 TL	20	3,357±0,776	3,533±1,167	3,675±1,230	3,133±0,958	3,424±0,865
10001-	66	3,688±0,551	4,071±0,660	4,015±0,647	3,394±0,714	3,781±0,432
20001-	58	3,833±0,721	3,989±0,826	4,069±0,577	3,379±0,818	3,836±0,578
30000 TL	26	3,813±0,525	3,846±0,870	4,327±0,494	3,385±0,716	3,864±0,365
F=		2,991	2,369	3,341	0,621	3,281
p=		0,033	0,073	0,021	0,602	0,022
İleri Test		2>1, 3>1,		3>1, 4>1		2>1, 3>1,
Yurtdışına		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
Eğitim	76	3,744±0,633	3,947±0,787	4,138±0,736	3,228±0,811	3,782±0,534
Çalışmak	56	3,612±0,706	4,167±0,928	3,946±0,810	3,488±0,722	3,767±0,670
Seyahat	26	3,747±0,592	3,564±0,735	3,865±0,496	3,513±0,761	3,701±0,393
Diğer	12	3,976±0,574	3,722±0,468	4,250±0,213	3,222±0,796	3,863±0,366
F=		1,189	3,591	1,688	1,710	0,255
p=		0,315	0,015	0,172	0,167	0,858
İleri Test			1>3, 2>3			

Cinsiyet

Öğrencilerin prestij ve fırsat maliyeti, gelecek beklentisi, kariyer ve güven, yerleşme düşüncesi, göç eğilimi genel puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir(p>0.05).

Yaş

Öğrencilerin prestij ve fırsat maliyeti, gelecek beklentisi, kariyer ve güven, yerleşme düşüncesi, göç eğilimi genel puanları yaş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir(p>0.05).

Sınıf

Öğrencilerin prestij ve fırsat maliyeti, gelecek beklentisi, kariyer ve güven, yerleşme düşüncesi, göç eğilimi genel puanları sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir(p>0.05).

Not ortalaması

Öğrencilerin prestij ve fırsat maliyeti puanları not ortalaması değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir (F=2,520; p=0.043<0.05). Farkın nedeni Not ortalaması 2.01-2.50 olanların prestij ve fırsat maliyeti puanlarının not ortalaması 1.51-2.00 olanların prestij ve fırsat maliyeti puanlarından yüksek olmasıdır(p<0.05). Not ortalaması 2.51-3.00 olanların prestij ve fırsat maliyeti puanlarının not ortalaması 1.51-2.00 olanların prestij ve fırsat maliyeti puanlarından yüksek olmasıdır(p<0.05).

Öğrencilerin kariyer ve güven puanları not ortalaması değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir (F=7,194; p=0<0.05). Farkın nedeni Not ortalaması 1.00-1.50 olanların kariyer ve güven puanlarının not ortalaması 1.51-2.00 olanların kariyer ve güven puanlarından yüksek olmasıdır(p<0.05). Not ortalaması 2.51-3.00 olanların kariyer ve güven puanlarının not ortalaması 1.51-2.00 olanların kariyer ve güven puanlarından yüksek olmasıdır(p<0.05). Not

TİDSAD

ortalaması 3.01 ve üzeri olanların kariyer ve güven puanlarının not ortalaması 1.51-2.00 olanların kariyer ve güven puanlarından yüksek olmasıdır($p<0.05$). Not ortalaması 1.00-1.50 olanların kariyer ve güven puanlarının not ortalaması 2.01-2.50 olanların kariyer ve güven puanlarından yüksek olmasıdır($p<0.05$). Not ortalaması 2.51-3.00 olanların kariyer ve güven puanlarının not ortalaması 2.01-2.50 olanların kariyer ve güven puanlarından yüksek olmasıdır($p<0.05$). Not ortalaması 3.01 ve üzeri olanların kariyer ve güven puanlarının not ortalaması 2.01-2.50 olanların kariyer ve güven puanlarından yüksek olmasıdır($p<0.05$).

Öğrencilerin göç eğilimi genel puanları not ortalaması değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($F=2,528$; $p=0.043<0.05$). Farkın nedeni Not ortalaması 2.51-3.00 olanların göç eğilimi genel puanlarının not ortalaması 1.51-2.00 olanların göç eğilimi genel puanlarından yüksek olmasıdır($p<0.05$). Not ortalaması 3.01 ve üzeri olanların göç eğilimi genel puanlarının not ortalaması 1.51-2.00 olanların göç eğilimi genel puanlarından yüksek olmasıdır($p<0.05$).

Öğrencilerin gelecek beklentisi, yerleşme düşüncesi puanları not ortalaması değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir($p>0.05$).

Aile gelir düzeyi

Öğrencilerin prestij ve fırsat maliyeti puanları aile gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($F=2,991$; $p=0.033<0.05$). Farkın nedeni Aile gelir düzeyi 10001-20000 Som olanların prestij ve fırsat maliyeti puanlarının aile gelir düzeyi 10000 Som ve altı olanların prestij ve fırsat maliyeti puanlarından yüksek olmasıdır($p<0.05$). Aile gelir düzeyi 20001-30000 Som olanların prestij ve fırsat maliyeti puanlarının aile gelir düzeyi 10000 Som ve altı olanların prestij ve fırsat maliyeti puanlarından yüksek olmasıdır($p<0.05$). Aile gelir düzeyi 30000 Som üzeri olanların prestij ve fırsat maliyeti puanlarının aile gelir düzeyi 10000 Som ve altı olanların prestij ve fırsat maliyeti puanlarından yüksek olmasıdır($p<0.05$).

Öğrencilerin kariyer ve güven puanları aile gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($F=3,341$; $p=0.021<0.05$). Farkın nedeni Aile gelir düzeyi 20001-30000 Som olanların kariyer ve güven puanlarının aile gelir düzeyi 10000 Som ve altı olanların kariyer ve güven puanlarından yüksek olmasıdır($p<0.05$). Aile gelir düzeyi 30000 Som üzeri olanların kariyer ve güven puanlarının aile gelir düzeyi 10000 Som ve altı olanların kariyer ve güven puanlarından yüksek olmasıdır($p<0.05$).

Öğrencilerin göç eğilimi genel puanları aile gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($F=3,281$; $p=0.022<0.05$). Farkın nedeni Aile gelir düzeyi 10001-20000 Som olanların göç eğilimi genel puanlarının aile gelir düzeyi 10000 Som ve altı olanların göç eğilimi genel puanlarından yüksek olmasıdır($p<0.05$). Aile gelir düzeyi 20001-30000 Som olanların göç eğilimi genel puanlarının aile gelir düzeyi 10000 Som ve altı olanların göç eğilimi genel puanlarından yüksek olmasıdır($p<0.05$). Aile gelir düzeyi 30000 Som üzeri olanların göç eğilimi genel puanlarının aile gelir düzeyi 10000 Som ve altı olanların göç eğilimi genel puanlarından yüksek olmasıdır($p<0.05$).

Öğrencilerin gelecek beklentisi, yerleşme düşüncesi puanları aile gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir($p>0.05$).

Yurtdışına gitme nedeni

Öğrencilerin gelecek beklentisi puanları yurtdışına gitme nedeni değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($F=3,591$; $p=0.015<0.05$). Farkın nedeni Yurtdışına gitme nedeni Eğitim olanların gelecek beklentisi puanlarının yurtdışına gitme nedeni Seyahat olanların gelecek beklentisi puanlarından yüksek olmasıdır ($p<0.05$). Yurtdışına gitme nedeni Çalışmak olanların gelecek beklentisi puanlarının yurtdışına gitme nedeni Seyahat olanların gelecek beklentisi puanlarından yüksek olmasıdır ($p<0.05$).

Öğrencilerin prestij ve fırsat maliyeti, kariyer ve güven, yerleşme düşüncesi, göç eğilimi genel puanları yurtdışına gitme nedeni değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0.05$).

SONUÇ

Çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin göç etme nedenleri ve bu nedenlerin alt faktörlerinin araştırılmasıdır. Araştırmanın amacı çerçevesinde yapılan analizler değerlendirilmiş ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular dikkate alındığında:

- Öğrencilerin göç etme nedenlerinin prestij ve fırsatlar, gelecek beklentisi ve kariyer ve güven alt faktörlerinin ön plana çıktığı söylenebilir.
- Öğrencilerin prestij ve fırsat maliyeti, gelecek beklentisi, kariyer ve güven, yerleşme düşüncesi, göç eğilimi genel puanları ile yaş, cinsiyet ve sınıf değişkenleri bağlamında anlamlı farklılıklar gösterirken, not ortalaması, aile gelir düzeyi ve yurtdışına gitme nedeni değişkenleri ile bazı alt faktörler arasında anlamlı farklılıklar göstermektedir.
- Anlamlı farklılık görülen değişkenlerin doğrudan alt faktörler ile bağlantısının olması bu farklılığa neden olabilmektedir şeklinde yorum yapılabilir. Örneğin, kariyer ve güven alt faktörü ile not ortalaması doğrudan bağlantılıdır.
sonuçlarının oldukça önemli olduğu ifade edilebilir.

Araştırma sonuçları mevcut literatüre (Maksüdünov ve Asanbekova, 2017; Agadjanian ve ark., 2008; Beşerli ve ark., 2017; White, 2010) katkı sağlaması açısından oldukça önemlidir.

Çalışma kapsamında 170 katılımcıdan alınan verilerin analiz edilmesi, sadece Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öğrencilerinin katılımcı olarak yer alması, cinsiyet, yaş, sınıf, not ortalaması, aile gelir düzeyi ve yurtdışına gitme nedeni değişkenlerinin değerlendirilmesinin sorulması araştırma kısıtlılıkları olarak ifade edilebilir. Benzer bir çalışmanın farklı değişkenler ile farklı ülkelerdeki öğrencilere uygulanması, daha geniş katılımcının yer aldığı şekilde kurgulanarak sonuçlarının karşılaştırılmasının daha kapsayıcı sonuçlar verebileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Agadjanian, V., Nedoluzhko, L., ve Kumskov, G. (2008). Eagertoleave? Intentions to migrate abroad among young people in Kyrgyzstan. *International Migration Review*, 42(3), 620-651.
- Arpat, B. (2018). Türkiye’de Genç İşsizlikle Mücadelede MYO’larda Uygulanan İşbaşı Eğitimlerinin Rolü ve Önemi: Honaz MYO Örneği. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 2018(4), 2193-2230.
- Beşerli, H., Geri, S., Ünal, A. ve Aksoy, E. (2017). Kırgızistan’da Göç Ve Göçün Nedenleri Üzerine Değerlendirmeler. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 227-240.
- Bodvarsson, O .B., ve Van den Berg, H. (2013).The Economics of Immigration: Theoryand Policy. Springer Science Business Media, New York
- Cassidy, R. (2004). Involuntaryand voluntary migrantestimates. *SabreSystems, Inc. andthe US CensusBureau*.
- Çelik, F. (2006). Göçlerin İtici Ve Çekici Güçler Yaklaşımı İle Analiz. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 27, Temmuz-Aralık, 149-170
- Dustmann, C., ve Glitz, A. (2011). *Migration and Education*. *Norface Migration Discussion Paper No. 2011-11*.
- Er, A. (2015). İtici ve çekici faktörler bağlamında iç göç: Gaye Hiçyılmaz’dan Fırtınaya Karşı. *Göç Dergisi*, 2(1), 43-58.
- Gebre, Y. (2002). Differential Reestablishment Of Voluntary And Involuntary Migrants: The Case Of Metekel Settlers In Ethiopia. *African Study Monographs*, 23(1) 31-46.
- Hawkins, O. (2018). *Migration Statistics*. Commons-Library, BriefingPaper, UK Parliament, Number: SN06077 www.researchbriefings.files.parliament.uk/documents/SN06077/SN06077.pdf (E.T: 24.02.2018)
- Hernandez, A., ve Leon C.J (2012). Determinants of Internaland External Immigration to the Canary Islands. *Regional Studies*, 46 (3), 391-403. Doi: 10.1080/00343404.2010.505912
- ILO (2017). *Global Employment Trendsfor Youth 2017: Pathsto a better working future*, International Labour Office, Geneva. www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---/wcms_598669.pdf (E.T: 24.02.2018)
- IOM, *International Organizationfor Migration*, <https://www.iom.int/world-migration> (E.T: 04.03.2018)
- Kırgızistan Cumhuriyeti Göç Hizmetleri Kurumu, *Göç Süreçleri*, <http://ssm.gov.kg/uploads/download/1d7effb55e3a1866bc462c63e2400f62.docx> (E.T: 24.02.2018)
- Maksudunov, A., ve Asanbekova, M. (2017). To Go or Not To Go? Kyrgyz Students' Intentionsto Study Abroad: The Case of Ktmu. From Globalization to Regionalization

**Geçiş Ekonomilerinde Üniversite Öğrencilerinin Göç Eğilimlerinin Araştırılması:
Ktmü Örneği**

- and Localization: Institutions, Processes, and Strategies. *TwentySixth World Business Congress*, Bişkek.
- OECD (2017), *Education at a Glance 2017: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/eag-2017-en> (E.T: 02.03.2018)
- Özdemir, M. (2008) Türkiye’de İçgöç Olgusu, Nedenleri ve Çorlu Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Pashalieva, M., ve Kahrıman, H. (2016). Bir Geçiş Ekonomisi Olarak Kırgızistan’da Doğrudan Yabancı Yatırımlar ve Orta Asya Ülkeleri İle Kıyaslanması. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 23(1), 163-188.
- Pazarlıoğlu, M.V. (2007). İzmir Örneğinde İç Göçün Ekonometrik Analizi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 14(1), 121-135.
- Sümbüloğlu, K. (1993). Biyo istatistik, Özdemir Yayıncılık, Ankara.
- UNESCO (2018). *Global Flow of Tertiary-Level Students*, <http://uis.unesco.org/en/uis-student-flow> (E.T: 02.03.2018)
- United Nations (2016). *Youth And Migration. Youth Issue Briefs*, UN Department Of EconomicAndSocialAffairswww.un.org/esa/socdev/.../youth/fact.../youth-migration.pdf (E.T: 24.02.2018)
- United Nations, (2017). *International Migration Report*, http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationReport2017_Highlights.pdf (E.T: 24.02.2018)
- White, A. (2010). Young people and migration from contemporary Poland. *Journal of Youth Studies*, (13)5, 565-580.